

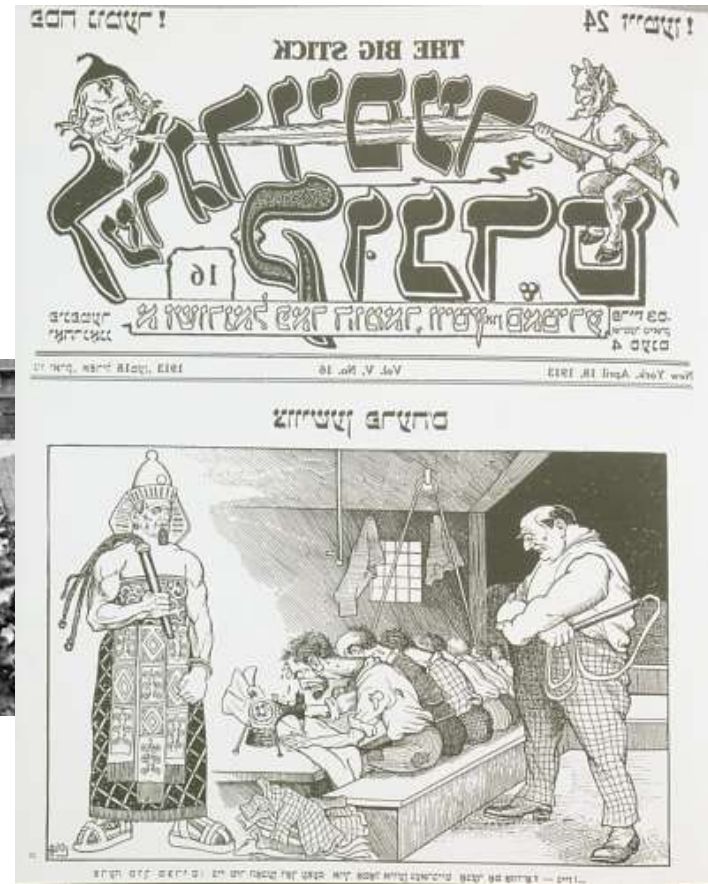
Ishod 4 – Tržišta faktora proizvodnje

Predavanje - sweatshops

Sweatshops

- Definicija: tvornice/proizvodni pogoni gdje zaposleni rade u teškim uvjetima i uz niske plaće (Izvor: <https://www.britannica.com/topic/sweatshop>)
- Sweaterman i sweat system – proizvodnja odjeće u 19 stoljeću

Sweatshopovi – američki kao i američka pita (Laura Hapke – Sweatshop: povijest američke ideje)

Triangle Shirtwaist Co. Dečak 1911

Izvor: National Museum of American History

Adorable! Ivanka Trump Reunited With Long-Lost Sweatshop While On Asia Trip

Breaking Burgh satirični blog

Kako tradicionalna ekonomija opravdava postojanje sweatshopova

- za radnu snagu pogotovo u nerazvijenim dijelovima svijeta, rad u sweatshopovima predstavlja najbolju moguću alternativu za stjecanje dohoda i uz to relativno informirani radnici i radnice dobrovoljno pristaju raditi u takvim tvornicama – (Powell i Zwolinski, 2012)

- Nadnica koju prima radna snaga za rad određena je motivom maksimizacije profita - plaćanje viših nadnica i poboljšanje radnih uvjeta nije besplatno.
- Inzistiranje na minimalnoj nadnici povećava troškove te dovodi do pada zaposlenosti jer rad postaje skuplji.
- to utječe i na gospodarstvo u cijelosti koje će primiti manje stranih investicija, suočiti se sa odljevom kompanija u zemlje sa nižim troškovima rada i shodno tome smanjenjem broja dostupnih poslova. (Maitland, 1997).

- Riley (2017) *sweatshopovi*, iako za nas na Zapadu moralno užasavajući, za siromašne u primjerice Bangladešu ili ostalim zemljama, prihvatljiva alternativa zbog toga što su ostali izbori koje imaju umnogome lošiji (primjerice bavljenje naturalnom poljoprivredom).
- Isto tako oni doprinose ekonomskom i socijalnom razvoju nacije jer se kroz dodatno oporezivanje može izgraditi infrastruktura zemlje.

- Powell i Skarbek (2004) su u istraživanju provedenom na uzorku zemalja Azije i Latinske Amerike ustanovili kako su plaće radnika i radnica u *sweatshopovima* u 80% slučajeva više od prosječne plaće.
- Na taj način, smatraju zagovornici *sweatshopova*, podiže se stanovništvo iz siromaštva i daje im se novac da investiraju i troše (primjerice na obrazovanje, zdravstvo, podizanje kuća, kupnju životinja i sl.) te se tako doprinosi poboljšanju uvjeta u društvu kao cjelini.
- Kao što kaže Riley (2017): „Ako se ljudi žele odreći udobnih radnih uvjeta (ili pobjeći od lošijih radnih uvjeta) za sve te stvari, onda tko smo mi da ih zaustavimo?“

- Nije biznis tu da rješava probleme restriktivnih politika, nebrige za stanovništvo i endemsko siromaštvo. To je isključiva briga vlada tih država.

Patagonia

- društveno odgovorno poslovanje – „cause no unnecessary harm“ moto, program „*One Percent for the Planet*“ – 1% prihoda donira udrugama za zaštitu okoliša te i sama kreira programe zaštite eko-sustava posebice u SAD-u.
- 2012 postala takozvana Certificirana B Korporacija - tvrtke koje dobrovoljno žele biti certificirane i ocjenjivanje od strane neprofitne udruge B Lab svake godine kako bi osigurale postizanje najvećih standarda društvene i ekološke odgovornosti, transparentnosti i pravne odgovornosti

najuspješnijih svjetskih brendova sportske odjeće, daje čitavu tvrtku jedinstveno strukturiranom trustu i neprofitnoj organizaciji, osmišljenoj da svu dobit tvrtke usmjeri u spašavanje planeta.

“Od sada je Zemlja naš jedini dioničar. Sav profit, zauvijek, ići će misiji spašavanja našeg planeta”, objavila je tvrtka. Chouinard (83) radio je sa suprugom i dvoje djece, kao i s timovima odvjetnika tvrtke, kako bi stvorio strukturu koja će omogućiti Patagoniji da nastavi poslovati kao profitna tvrtka čiji će prihodi ići u korist ekoloških nastojanja.

Pomagat će drugim neprofitnim organizacijama

Chouinardova obitelj donirala je 2 posto svih dionica i sve ovlasti za donošenje odluka zakladi koja će nadzirati misiju i vrijednost tvrtke. Ostalih 98 posto dionica ići će neprofitnoj organizaciji Holdfast Collective koja će “svaki dobiveni dolar iskoristiti za borbu protiv ekološke krize, zaštitu prirode i bioraznolikosti te podršku naprednim zajednicama što je brže moguće”, navodi se u izjavi za medije. Svake godine novac koji Patagonia zaradi nakon ponovnog ulaganja u posao bit će raspodijeljen neprofitnim organizacijama za pomoć u borbi protiv ekološke krize.

Struktura je, navodi se u priopćenju, osmišljena kako bi se izbjegla prodaja tvrtke ili javna ponuda, što bi moglo značiti promjenu njezinih vrijednosti. “Umjesto javne prodaje dionica mogli bismo reći da idemo s ciljem”, rekao je Chouinard. “Umjesto da izvlačimo vrijednost iz prirode i pretvaramo je u bogatstvo za investitore, koristit ćemo bogatstvo koje Patagonia stvara da zaštitimo izvor bogatstva.”

Ekscentrični milijarder sav profit svoje tvrtke donira za spas planeta: 'Od sada je Zemlja naš jedini dioničar'

Osnivač Patagonije Yvon Chouinard stvorio je inovativnu korporativnu strukturu

- Jedna je od osnivačica američke organizacije *Fair Labor Organization* kojoj je svrha poboljšanje proizvođačkih praksi u tekstilnoj industriji i članica organizacije *Fair Trade USA* koja za svoje proizvode plaća višu cijenu svojim dobavljačima

- Patagonia plaća više cijene i kontrolira te pruža savjetodavne usluga na terenu - kako kod svojih dobavljača prvog reda (tvrtke koje sastavljaju gotove proizvode) i dobavljača drugog reda (dobavljači koji proizvode sirovine za dobavljače prvog reda).
- Svi oni u sustavu su revizije (en. *audit*) na uspostavljene standarde kvalitete, poštivanja zaštite okoliša i zaštite prava radnika. Pomažu im kroz treninge (zaštita od požara, sustav pritužbi radnika/ca) i uspostavljanje org. sustava (pravedne kompenzacijskih politika, analize uzročnosti problema i sl.).
- Sve to za svoje dobavljače plaća Patagonia

Patagonia i slučaj eksploatacije migrantske radne snage na Tajvanu

- godišnji *audit* 2011. NGO Verite kod 4 tajvanska dobavljača
- praksa je bila da se migrantska radna snaga zapošljava preko posredničkih agencija koji su svoje usluge naplaćivali do 7.000 dolara. (2 godine rada za otplatu, 3 godine traje radna viza, nakon isteka ponovna prijava).

Što je učinila Patagonia?

- transparentno o svemu obavijestila javnost te najavila cijeli niz mjera za rješavanje te situacije uz hodogram aktivnosti
- od siječnja 2015. godine migrantskoj radnoj snazi ne smiju naplaćivati usluge zapošljavanja (naknade plaća tvrtka ili direktno zapošljavanje)
- Migrantima/icama vraćeni novci preplaćeni iznad zakonskog minimuma
- intenzivna suradnja sa državnom tajvanskom agencijom za rad kako bi se pronašla rješenja za takve loše prakse zapošljavanja (primjerice agencija je pružala savjetovanja dobavljačima o mogućnostima direktnog zapošljavanja)
- intenzivirali usku suradnju sa svojim dobavljačima - krajem 2014. godine dostavljen novi standard o zapošljavanju migrantske radne snage preveden na kineski

Što je učinila Patagonia?

- svoje iskustvo podijelili su na konferencijama Svjetske organizacije rada (en. *International Labour Organization*) i Udruge za pravedan rad (en. *Fair labor association*),
- aktivno surađuju i sa samim Ministarstvom rada Tajvana. Uz njihovu pomoć (te suradnju i ostalih vladinih agencija) organizirali su cijeli niz konferencija na temu poboljšanja kvalitete radnih odnosa na Tajvanu.
- 2021 je uvedena mjera da se naknade za zapošljavanje kod njihovih dobavljača u potpunosti i ukinu.
- 2021 – zajedno sa Walmartom, HP-om, SAP Cloud-om – White House Forum on Combating Human Trafficking in Supply Chains